

PROJEKT HERBU POWIATU SEJNEŃSKIEGO

PROJEKT FLAGI POWIATU SEJNEŃSKIEGO

TABELA PRZEŁOŻENIA BARW HERBU I FLAGI W SYSTEMIE CMYK:

kolor czerwony C= 0% M=100% Y= 100% K=0%

kolor żółty C= 0% M= 0% Y= 100% K=0%

kolor błękitny C= 100% M= 0% Y= 0% K=0%

kolor czarny C= 0% M= 0% Y= 0% K=100%

PROJEKT PIECZĘCI POWIATU SEJNEŃSKIEGO

Uzasadnienie merytoryczne projektu herbu i flagi powiatu sejneńskiego

Współczesna krótka charakterystyka powiatu sejneńskiego

Powiat Sejneński leży na północno-wschodnim krańcu Polski w województwie podlaskim na Pojezierzu Litewskim, dokładnie na obszarze określanym jako „Ziemia Sejneńska” lub inaczej Pagórki Sejneńskie. Graniczy on z dwoma powiatami: od strony zachodniej z powiatem suwalskim (gminy Szypliszki i Suwałki), a od strony południowej z powiatem augustowskim (gminy Nowinka i Płaska), w pozostałej części graniczy z Republiką Litewską i Białorusią. Miasto Sejny położone jest nad rzeką Marychą przepływającą przez jezioro Sejny.

Na strukturę administracyjną powiatu składa się 5 jednostek samorządowych, w tym:

- jedna gmina miejska – Sejny,
- cztery gminy wiejskie – Sejny, Giby, Krasnopol i Puńsk.

Miasto Sejny, siedziba Starostwa Powiatowego, jest uznawane za ośrodek obsługi ruchu turystycznego. Zlokalizowana jest tu podstawowa baza usługowa (sklepy, gastronomia, poczta, bank, punkty informacji turystycznej itp.) oraz Konsulat Republiki Litewskiej.

Powiat Sejneński leży w strefie Zielonych Płuc Polski. Ważnym wyróżnikiem tego terytorium jest duża lesistość wynosząca 42% ogólnej powierzchni (35 733 ha) oraz duża ilość jezior (103). Obszar powiatu stanowi 2% ogólnej powierzchni lasów Zielonych Płuc Polski. Rozmieszczenie lasów jest nierównomierne. Najwięcej lasów występuje w gminie Giby i stanowią one 76% ogólnej powierzchni gruntów, następnie w gminie Sejny - 27%, natomiast pozostałe gminy posiadają odpowiednio 22% (Krasnopol) i 11% (Puńsk).

W powiecie sejneńskim mieszkańcy utrzymują się głównie z rolnictwa. Dominują gospodarstwa indywidualne powyżej 15 ha. Rolnicy uprawiają głównie pszenżyto oraz mieszanki zbożowe. Szansą dla rolników jest produkcja ekologiczna oraz agroturystyka. W powiecie Sejny funkcjonują 3224 podmioty gospodarcze, z czego 75 należy do publicznego sektora własności, pozostałe 3149 stanowi własność prywatną. Brak jest uciążliwego dla środowiska przemysłu.

Prawie połowę mieszkańców powiatu Sejny stanowią Litwini, największy ich odsetek mieszka w okolicach Puńska. W Sejnach funkcjonuje Litewskie Towarzystwo św. Kazimierza, Stowarzyszenie Litwinów w Polsce, Dom Kultury Litewskiej, w którym ma swoją siedzibę w Konsulat Republiki Litewskiej.

Ze względu na mniejszość litewską miasto i okolice stanowiło oddzielny powiat, pomimo stosunkowo niewielkiej liczby ludności.

Starostwo współpracuje z zagranicznymi jednostkami samorządu lokalnego. - porozumienie o współpracy samorządów zawarte w dniu 21 maja 2003 r. pomiędzy Samorządem Powiatu Sejneńskiego a Samorządem Rejonu Łódzkie

Rys historyczno-heraldyczny terytorium powiatu Sejneńskiego

Człowiek pojawił się na terenie dzisiejszej Sejneńszczyzny w ślad za reniferami w XII tysiącleciu p.n.e., gdy po wycofaniu się lądolodu wkroczyła tu tundra. Świadczą o tym ślady obozowisk koczowników z późnego paleolitu znalezione m.in. w dolinie Czarnej Hańczy i nad jeziorem Wigry. Pierwsze ślady osadnictwa na terenie pochodzą z wczesnej epoki żelaza (ok. IV w. p.n.e.). Do tego czasu Polska północno - wschodnia pokryta była zwartą puszczą. Osadnictwo z tego okresu można nazwać wyspowym. Zalicza się je do kultury kurhanów zachodniobałtyjskich. Osady powstałe w tym okresie, to przede wszystkim niewielkie osiedla obronne usytuowane na wzgórzach. Rozpoznano je w **Żubronajciach**, Suchodołach, Osinkach, **Posejnelach** i Szurpiłach. Jaćwingowie jako odrębna grupa narodowościowa wyodrębnili się z Bałtów zachodnich ok. V-VI w. n.e. Dolinę rzeki Marychy, na północ od jeziora Pomorze, zamieszkiwali Deynowie. To wojownicze plemię, nie chcąc przyjąć chrześcijaństwa, zmuszone było do prowadzenia nieustannych wojen z książętami i królami polskimi, książętami ruskimi, wreszcie z zakonem krzyżackim. W końcu XIII wieku Jaćwingowie zostali ostatecznie wytępieni. Ostatnie walki z Krzyżakami miały miejsce w roku 1283.

Okres ok. 150 lat po rozbiciu Jaćwingów, nazywany jest „pustką plemienną”. Nie prowadzono tu wtedy osadnictwa i dawne siedziby Jaćwingów zarastały lasem. Jednak resztki ludności pojaćwieskiej pozostały w swej ojczyźnie. Warunki terenowe (lasy, bagna, wyspy jeziora) stwarzały możliwości bezpiecznego ukrycia przed najeźdźcami. Taką resztką ludności jaćwieskiej mogli być Wigranie. Z rejestru jezior z 1569 roku wynika, że na jednej z wysp jeziora Wigry przed założeniem dworu myśliwskiego (książęcego lub królewskiego) mieszkali jacyś Wigranie. Zostali oni wysiedleni na początku XV wieku aby można było założyć dwór. Być może śladem tych wysiedlonych Wigran są wsie: Wigrzańce (dawniej Łympia) położone niedaleko Berznik i Smolany (dawniej Czarne Wigrzańce) w pobliżu Sejn.

Ziemia Sejneńska jeszcze na początku XVI wieku była porośnięta puszcą. Wyprawy krzyżackie na Litwę i Ruś przechodziły przez te tereny. Krzyżacy sporządzali opisy dróg, którymi wędrowali, aby nie błądzić. Podawali nazwy rzek i jezior, używając jeszcze nazw jaćwieskich. Z opisu drogi numer 60 dowiadujemy się na przykład, że na drodze z Lötzen (Lecu, czyli Giżycka) do Merecza (Merkin) przekroczyć należy rzekę Seynyn (Sejna).

Ta wzmianka źródłowa, pochodząca z około 1385 roku jest pierwszym użyciem nazwy Sejny. Koniec XIV wieku i początek XV wieku, to czas wojen sprzymierzonej Polski i Litwy (Unia Polsko - Litewska z 1385 r.) z Krzyżakami. Zostały one zakończone Traktatem Melneńskim w 1422 r.

Jest to początek stabilizacji na terenach dawnej Jaćwieży. Ustalono wtedy granicę krzyżacko - litewską, która jako niemiecko-polska przetrwała do 1939 r. Tereny dzisiejszej Sejneńszczyzny znalazły się w granicach Wielkiego Księstwa Litewskiego. W wyniku podziału ziem pojaćwieskich między Litwę i Zakon powstały leśnictwa (puszcze): Mereckie, Przełomskie i Perstuńskie. Litwini nie zasiedlali puszczy traktując ją jako bezludny obszar

strategiczny między Księstwem Litewskim a ziemiami opanowanymi przez Krzyżaków. Sporadycznie, od XIV wieku, pojawiają się w puszczech jaćwieskich myśliwi, osocznicy, bartnicy i rybacy przysyłani tu przez książąt lub możnowładców litewsko-ruskich. Ich siedziby były zaczątkami wsi, powstających tu w XVI wieku. Do XVI wieku organizowano tu łowy, głównie na grubego zwierza. Zabijano tu przede wszystkim **tury**, łosie, niedźwiedzie, zubry, dziki i wilki.

W drugiej połowie XV wieku przebito przez puszcę pierwsze stałe drogi. Przez te tereny przebiegały dwie drogi: przełomska – biegła od dworu książęcego w Przełomie nad Niemnem i merezka - z Merecza. Obie drogi zbiegały się w Wigrach.

W puszczech tych chętnie polowali książęta litewscy i królowie polscy. Wiadomo, że na tych terenach polował wielokrotnie Władysław Jagiełło. Odnotował to dwukrotnie Jan Długosz. Pod rokiem 1418 zapisał, iż Król Władysław Jagiełło (...) przybył do Trok, gdzie obchodził święta Bożego Narodzenia. Po nich wybrał się na teren łowów zwany Wingri, za Niemnem położony. Pod rokiem 1422 informował, że (...) król Władysław spędziwszy święta Bożego Narodzenia w Trokach udał się na łowy In Wingri. Wyprawy myśliwskie książąt litewskich i króla, spowodowały powstanie kilku dworów myśliwskich w okolicach Sejn.

W XV wieku podzielono puszcze między dwory książęce, aby intensywniej eksploatować jej bogactwa (drewno, zwierzynę, miód, łąki). Ziemię Sejneńską przydzielono do dworu Przełomskiego, leżącego po wschodniej stronie Niemna. Stąd tą część puszczańską nazwano Puszczą Przełomską. Utworzono służbę leśną tzw. osoczników. Ich zadaniem było strzeżenie puszczy i jej bogactw. Powołano ich spośród tych poddanych, którzy brali udział w polowaniach przy osaczeniu zwierzyny. Stąd ich nazwa. Prowadzili też właściwą gospodarkę leśną w imieniu swych właścicieli. Na podstawie spisu osoczników przełomskich z 1523 i 1538 roku można stwierdzić, iż nazwy niektórych wsi wywodzą się od osad osoczników. Do puszczy przybyli też chłopci ze wsi książęcych, mających prawo wchodów do puszczy. Obejmowało ono prawo do posiadania barci i zbierania siana.

Dużo większe znaczenie gospodarcze miało nadawanie jezior. Znaczna ich część na Ziemi Sejneńskiej znalazła się we władaniu magnatów. Nastąpiło to w XV i na początku XVI wieku. Jeziora: Sejny, Łopuchowo, Sumowo, Dzimitrowo, Orzechówka i Białowierśnie były własnością Iwana Wiśniowieckiego, później Hrehorego Chodkiewicza. Przechodziły one z rąk do rąk, często zmieniając właścicieli.

Początki osadnictwa na terenie Sejneńszczyzny, wiążą się z działalnością Mikołaja Jurewicza Paca, który jako namiestnik przełomski i późniejszy wojewoda podlaski, od 1510 roku przystąpił do kolonizacji tych ziem.

Pierwszy dwór powstał w Berżnikach. Był to budynek murowany z kamienia i cegły. Oprócz funkcji gospodarczych służył on też celom obronnym. Obok dworu zbudowano pierwszy w okolicach Sejn kościół i nadano mu 4 włóki ziemi.

Gozdawa – herb Mikołaja Paca

W tym czasie królowa Bona otrzymała od Zygmunta I duży pas puszczy, ciągnący się od Narwi po Niemen. Stała się, więc właścicielką wszystkich puszczy pojańwieskich. Wśród nadania znalazł się też dwór Berżniki, z zaludnioną okolicą. Oficjalnie Bona przejęła Berżniki dopiero w 1546 roku.

W dobrach berżnickich tzw. pomiare włóczną przeprowadzono w latach 1547- 1561. Wtedy to powstały wsie: Berżniki, Kukle, Poćkuny, Posejnele, Krejwińce i Bose. Większość chłopów z tych wsi odrabiała pańszczyznę w folwarku w Berżnikach.

Równocześnie w tym czasie powstało pierwsze miasto na terenie Ziemi Sejneńskiej – Berżniki. Nastąpiło to w latach 1547-1557. W dokumencie z 1565 roku czytamy, iż królowa Bona wzięła zamek gospodarski z owym dworem berżnickim i kazała sadzić miasteczko berżnickie. Założyli je Polacy z Mazowsza, ze Stanisławem Gutowskim na czele. Został on pierwszym burmistrzem. Miasto miało trójkątny rynek i cztery ulice: Grodzieńską, Kościelną, Stebińską i Łódziewską. Mieszczanie otrzymali place pod domy i ogrody oraz 18 włók ziemi. Do Berżnik należały też łąki, jezioro Kulig i 30 włók puszczy.

Miasto znajdowało się na szlaku grodzieńskim, dlatego szybko rozwijało się. W 1560 roku w mieście było już 70 domów i duża ilość rzemieślników, najwięcej rzeźników – 10 oraz piekarzy i szewców – 5. Odbywały się tu targi, na które zjeżdżała się ludność z pobliskich wsi i dalszych miejscowości. W mieście mieszkali przede wszystkim Polacy wywodzący się z drobnej szlachty mazowieckiej, ale byli też Rusini i Tatarzy. Berżniki miały samorząd miejski oparty na prawie magdeburskim i burmistrza.

Przed 1520 rokiem nad jeziorem Sztabinki Kopc Wasilewicz, pisarz i marszałek królewski wybudował dwór Sztabinki, obok którego osiedlił przybyszów z Niemna. W 1522 roku król Zygmunt I nadał mu ten dwór na własność. W ten sposób zaczęły się tworzyć znane dobra Sztabinki. W 1538 roku w pobliżu istniała już wieś Żegary.

W 1566 r. przeprowadzono nowy podział administracyjny Wielkiego Księstwa Litewskiego. Od tego czasu tereny dzisiejszego powiatu weszły do dóbr stołowych tworząc ekonomię grodzieńską.

Po podpisaniu unii lubelskiej w 1569 r. Litwini i Polacy żyli w zjednoczonym państwie – Rzeczypospolitej Obojga Narodów – przez ponad dwa stulecia.

Herb Rzeczypospolitej Obojga Narodów

Drugim miastem Sejneńszczyzny, były Sejny, powstałe na przełomie XVI i XVII w. Najstarszym, zachowanym do dziś dokumentem, zapowiadającym początki Sejn, jest list króla Zygmunta I Starego z 1522 roku, w którym władca nakazuje ówczesnemu wojewodzie podlaskiemu Januszowi Kostewiczowi wymierzenie nad rzeką Sejną pół mili kwadratowej dla dworzanina królewskiego i hetmana wojsk królewskich, kniazia Iwana Wiśniowieckiego.

Dokument znajduje się w Muzeum Ziemi Sejneńskiej. **W 1564 roku** - król Zygmunt August potwierdza to nadanie synowi Iwana - Andrzejowi. Data ta jest przyjmowana jako data powstania Sejn, bowiem w królewskim dokumencie po raz pierwszy pojawia się nazwa Sejny.

Korybut – Herb rodowy kniazia Iwana Michajłowicza Wiśniowieckiego

Hetman w miejscu współczesnych Sejn wznosił dwór Sejny (zwany później Wysokimi Sejnami lub Wysokim Dworem). Umieścił go na wzgórzu, w miejscu gdzie z jeziora Sejny wypływa rzeka Sejna. Dało to początek przyszłym Sejnóm. Siedlisko miało charakter obronny, otoczone było wodą i bagnami. Zaczęto ściągać pierwszych osadników. Dobrom sejneńskim brakowało sianożęci, dlatego Wiśniowiecki w 1534 roku dokupił stoła i sianożęci za 200 kóp groszy.

Po śmierci Iwana dobra te przeszły w ręce jego najstarszego syna Dymitra. Po nim objął je jego brat Andrzej. Andrzej Wiśniowiecki zaczął zakładać w pobliżu wsie do obsługi dworu. W 1593 roku w 7 wsiach było 66 gospodarzy na 66 włókach. Powstały wówczas m.in. Posejny, Babańce, Radziuszki i Zaleskie. Dobra sejneńskie liczyły ponad 500 mieszkańców. Nazwy wsi najczęściej wywodziły się z rodów chłopskich je zamieszkujących.

Następnym właścicielem Sejn była córka Andrzeja Wiśniowieckiego, a wnuczka Iwana – Anna, żona Mikołaja Sapiehy wojewody witebskiego. Dokładnie 3 grudnia 1593 roku sprzedała ona posiadłość Jerzemu Grodzieńskiemu, staroście przerońskiemu i płotewskiemu, leśniczemu przełomskiemu, i jego żonie, Justynie z Dulskich, za dziesięć tysięcy kop groszy. Już 15 grudnia 1593 roku woźny grodzieński wprowadził Jerzego Grodzieńskiego w posiadanie majątku.

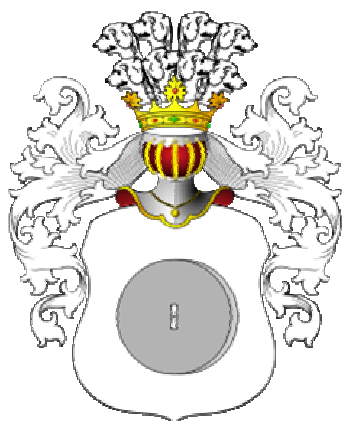
Jerzy Grodzieński był postacią nader interesującą. Jako niepiśmienny szlachetka zdobył znaczny majątek. Stefan Batory zwrócił się do niego o pożyczkę potrzebną na zorganizowanie wyprawy wojennej przeciwko Moskwie. W zastaw król przekazał Grodzieńskiemu w bezpłatną dzierżawę leśnictwo przełomskie i starostwo przerońskie, co pomogło wzbogacić się właścicielowi Sejn.

Grodzieński własnym kosztem wznosił dla miasta drewniany kościół parafialny pod wezwaniem Św. Jerzego, do którego sprowadził z Królewca figurkę Matki Boskiej Sejneńskiej (obecnie unikatowy na skalę europejską zabytek) oraz założył w miejscu wsi Sejny miasto Juriewo. Nazwa ta nie przyjęła się, a miasto nazwano Sejnami. Powstała nowa parafia wydzielona z berżnickiej. Objęła ona dobra i pobliskie wsie królewskie.

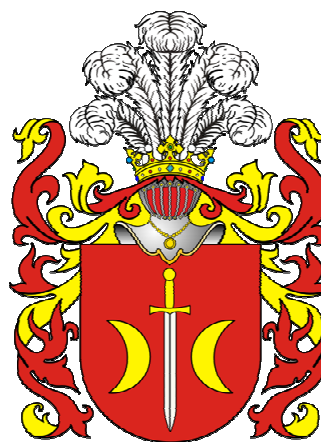
Nie doczekawszy się potomstwa Jerzy Grodzieński przekazał swe dobra w 1602 roku dominikanom z Wilna.

W 1603 roku do Sejn przybyli Dominikanie, którzy w latach 1610 - 1632 wzniesli kościół (obecnie Bazylika Mniejsza),

Zakonnicy zadbali, by pamięć o hojnym darczyńcy przetrwała wieki – trumnę z jego ciałem umieścili w jednej z krypt w wybudowanej w latach 1610-1619 świątyni. Jego portret wisi przy wejściu do sejneńskiej bazyliki, zaś na zewnątrz nad wejściowym gzymsem widnieją dwa kartusze z herbami fundatorów kościoła, po lewej zwieńczony koroną i trzema piórami „Paprzyca” - herb Grodzieńskiego, po prawej zwieńczony koroną z ćwiekiem „Ostoja” - herb żony Grodzieńskiego Justyny Dulskiej.

„Paprzyca” - herb Jerzego Grodzieńskiego

„Ostoja” - herb Justyny Dulskiej.

Obok murowanej świątyni powstał wkrótce renesansowy klasztor, który przetrwał do dziś bez większych zmian. Jego budowę dominikanie zakończyli w 1706 roku. Kształtem przypomina magnackie zamki, z narożnymi wieżami i dziedzińcem (wirydarzem) pośrodku.

Trzecim miastem na Ziemi Sejneńskiej, początkami sięgającym końca XVI wieku jest Puńsk. Pierwsze osadnictwo na tym terenie wiązało się z działalnością osadniczą w leśnictwie sejwejskim. W 1597 roku istniała wieś Nowe Puńsko, obok której stał dwór wzniesiony na północnym brzegu jeziora Punie. Stanowił on siedzibę wspomnianego leśnictwa. Jednym z pierwszych leśniczych sejwejskich był Stanisław Zaliwski, który zapragnął przekształcić Puńsk w ośrodek miejski. Wybudował on w pobliżu swego dworu kościół parafialny, bogato wyposażony. Postarał się też o to by w czasie niedziel i świąt odbywały się w Puńsku targi. W ten sposób Puńsk zaczął przemieniać się w niewielki ośrodek miejski. Puńsk stał się miastem między r. 1597 a 1606, a prawa magdeburskie uzyskał za czasów króla Władysława IV, o którego dokumencie wspomina odnowienie praw miejskich przez króla Stanisława Augusta z 1791 r. Wraz z nadaniem praw miejskich miasteczko otrzymało od króla 60 włók ziemi, herb ze św. Piotrem oraz targ.

Herb Puńska

Na przełomie XVI/XVII wieku Ziemia Sejneńska posiadała rozwiniętą sieć osadniczą, była zagospodarowana i dalej rozwijała się. Istniały trzy miasta i kilkadziesiąt wsi, zarówno w dobrach prywatnych jak i kościelnych.

Okres „Potopu szwedzkiego” to ciężki okres dla Sejn, zresztą jak niemal całej Sejneńszczyzny. Na tym terenie stoczona została jedna z najkrwawszych bitew w październiku 1656 r. Miasto zostało częściowo spalone. „Potop szwedzki” oraz wojna północna znacznie zniszczyły dominikańskie dobra. Najwięcej ucierpiały dobra królewskie nawet do 70 proc. stanu sprzed „potopu”, majątki szlacheckie do 20 proc. Wsie w połowie XVII wieku zaczęły pustoszeć, pola leżały odłogiem. Jednak w 1670 roku król Michał Korybut Wiśniowiecki przywrócił w miasteczku targi i zwolnił kupców z opłat, co stało się bodźcem do rozwoju miejscowości. W 1679 roku mieszkało tu zaledwie 38 mieszkańców. Według danych z 1690 roku Sejny liczyły 10 „dymów”.

W niedługim czasie na miasto miał spaść kolejny cios. W 1709 r. przez Sejneńszczyznę przeszła wielka epidemia dżumy. Niektóre miejscowości zniknęły wtedy bezpowrotnie z map. Około 60 procent ziemi zostało bez właścicieli. Jednak kolonizacja powodowała szybkie odradzanie się tych terenów.

Kolejny okres znacznej rozbudowy, Sejny przeżyły w czasach Stanisława Augusta Poniatowskiego. Było to efektem starań dominikanów, ówczesnych właścicieli miasta. W 1787 roku uzyskali oni nowy przywilej dla miasta. Osiedlali w nim rzemieślników i handlarzy. Zamierzali w ten sposób otworzyć w Sejnach ośrodek rzemieślniczo-handlowy. W tym czasie powstają murowane budynki miejskie. Podstawą rozwoju miasta były odpusty. Dzięki tym zabiegom dominikanów liczba mieszkańców Sejn wzrosła z 427 w 1789 roku do 722 w 1796 roku. Świadczy to o dynamicznym tej miejscowości.

Krzyż dominikański i dewiza herbowa: „Laudare, Benedicere, Praedicare”
- „Chwalcie, Błogosławcie, Głoście”

W 1760 roku starościna sejwejska i wiżajeńska Róża z Platerów Strutyńska rozpoczęła przebudowę sejneńskiej świątyni. Renesansowa budowla „nałożyła szatę barokową”. Kościół został przedłużony o dwa okna z każdej strony, dobudowano dwie wieże, a prezbiterium ze ściany wschodniej przeniesiono na zachodnią (świątynię „obrócono” frontem do miasta).

W zwieńczeniu fasady u samej góry umieszczono herby fundatorek rozbudowy kościoła. Po lewej - "Sas" należący do Teresy ze Strutyńskich Druckiej - Lubeckiej, po prawej zwieńczony skrzydłami herb "Plater" - Róży z Platerów Strutyńskiej. Oba herby są przybrane ornamentami roślinnymi.

W 1770 roku dominikanie na rynku miasta wzniesli murowany ratusz, siedzibę władz miejskich. W 1787 roku dzięki ich staraniom powstały sukiennice - kramy, a wcześniej w 1778 roku drewniana synagoga. Zbudowali też domy zajezdne. Przy klasztorze założyli szkołę parafialną, kształcąca dzieci okolicznych szlachciców i włościan. Miastem zarządzał wyznaczany przez zakonników landwójt, zaś pod koniec XVIII wieku samorząd z burmistrzem na czele.

W 1766 r. generalnym administratorem ekonomii grodzieńskiej został Antoni Tyzenhauz. On to polecił założenie wielu wsi nowo mianowanemu gubernatorowi guberni szczeberskiej Tadeuszowi Eysymontowi. Krasnopol miał stać się miastem konkurencyjnym dla dominikańskich Sejn. Stosowny dokument mówiący o projekcie jego założenia, planie budowy i sposobie realizacji podpisano 24 czerwca 1770 roku w Turówce.

W 1781 roku z fundacji Stanisława Augusta utworzono w mieście parafię i wzniesiono kościół pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego. Pierwotny kościół drewniany zastąpiony został w 1862 roku nowym, murowanym wzniesionym w formach późnoklasycystycznych.

Zasiedlenie Krasnopola trwało długo. Prawdopodobnie przywilej miasta otrzymał 23.10.1782 roku i w założeniach miał być miastem dużym. W 1786 roku Krasnopol liczył 94 rodziny. Obok ludności chrześcijańskiej w Krasnopolu zaczęli osiedlać się Żydzi. W 1786 r. było 6 rodzin, a w 1792 r. już 26 rodzin żydowskich.

W XVIII wieku, w celu dalszego ożywienia handlu w Sejnach i osłabienia znaczenia Krasnopola, dominikanie pozwolili osiedlać się Żydom. Aby zachęcić ich do zamieszkania w Sejnach, zakonnicy wybudowali nawet synagogę. Napływ osadników żydowskich na tereny miast Sejneńszczyzny, miał znaczący wpływ na ożywienie gospodarcze regionu. Biała Synagoga, budynki dawnej Jesziwy (wyższej szkoły rabinackiej) i gimnazjum hebrajskiego przy ulicy Piłsudskiego w Sejnach - stanowią materialne dziedzictwo tej społeczności.

W 1794 roku we wrześniu w czasie powstania kościuszkowskiego Sejny zostały zajęte przez wojska pruskie. Władze pruskie przejęły dobra dominikanów i przekształciły Sejny na miasto królewskie. W 1804 roku nastąpiła kasacja klasztoru w Sejnach. Taki sam los spotkał dobra kamedulskie wigierskie. Mnichów wygnano z klasztoru a majątek skonfiskowano. W 1805 r. władze pruskie nie widząc perspektyw rozwojowych dla Berżnik i Krasnopola pozbawiły je statusu miejskiego.

Miasto Sejny pod panowaniem pruskim było do 1807 roku. Przez cały czas funkcjonował sąd, posterunek wojskowy i poczta. 19 grudnia 1807 r. król pruski Fryderyk II wprowadził tymczasowy podział na powiaty. W Departamencie Łomżyńskim znalazł się m.in. powiat wigierski.

W latach istnienia Księstwa Warszawskiego (6.05.1808 r.) Sejny stały się na ponad sto lat miastem powiatowym. Były więc one ważnym ośrodkiem administracyjnym. Kwitł handel, w 1808 powstało w Sejnach liceum, którego rektorem był Wojciech Szwejkowski, późniejszy pierwszy rektor Uniwersytetu Warszawskiego. Przez cały okres Księstwa Warszawskiego podział administracyjny traktowano jako tymczasowy. Nie zmieniono go po faktycznym upadku Księstwa - klęsce Napoleona pod Lipskiem (Leipzig) w 1843 r. Stan ten utrzymał się do 1815 r. do klęski Napoleona pod Waterloo. Na kongresie Wiedeńskim powstało Królestwo Polskie (Kongresówka), ale pod berłem cara Aleksandra I. Dotychczasowy podział administracyjny został utrzymany.

W okresie Królestwa Polskiego Sejny nadal były ośrodkiem administracyjnym (siedziba obwodu - od 1816 roku i powiatu sejneńskiego - od 1842 roku). Miasto zostało także siedzibą administracji kościelnej. W 1818 roku przeniesiono do Sejn siedzibę biskupstwa wigierskiego (przemianowanego na Augustowskie czyli Sejneńskie), które przetrwało aż do 1925 roku.

16.01.1816 r. Namiestnik Królestwa stworzył nowy podział administracyjny w obrębie województw. Był to obwód, który obejmował od jednego do trzech powiatów. Królestwo podzielono na osiem województw. Jednym z nich było województwo augustowskie ze stolicą w Suwałkach. W województwie augustowskim powstały obwody: mariampolski, kalwaryjski i sejneński. Pokrywały się one z dotychczasowymi powiatami o tej samej nazwie.

W 1818 roku miasto przeżyło ogromny pożar. Mimo tego Sejny rozwijały się nadal. Wprowadzono trzy nowe jarmarki, a od 1828 roku drugi targ tygodniowy. Liczba mieszkańców wzrosła od 1619 do 2668. Wzrost demograficzny był szybszy niż w pobliskich Suwałkach. W 1858 roku miasto liczyło 17 domów murowanych i 269 drewnianych oraz 3313 mieszkańców. Sejny były też ośrodkiem szkolnictwa średniego. Był to ważny czynnik miastotwórczy. Szkoły sejneńskie w pierwszej połowie XIX wieku odegrały istotną rolę w umacnianiu tradycji patriotycznych i przywiązania do rodzinnego kraju. Uczniowie tych szkół masowo wzięli udział w Powstaniu Listopadowym.

Po upadku powstania listopadowego i wojnie polsko-rosyjskiej car Mikołaj I zaczął likwidować autonomię Królestwa. Celem było włączenie Królestwa do Rosji. Nastąpiła zmiana nazw urzędów i okręgów administracyjnych. W 1837 r. przemianowano województwa na gubernie a powiaty na okręgi.

Po rozbiórce Rzeczypospolitej w 1795 roku znaczna część etnograficznej Litwy została przyłączona do Rosji. Dążenia wolnościowe i niepodległościowe, powstania narodowe 1830 i 1863 r. jeszcze bardziej zbliżyły Litwinów i Polaków.

Lata 1864-1918 to okres stagnacji w dziejach Sejn. Miasto nie wykazuje wzrostu demograficznego. W 1897 roku liczba ludności osiągnęła 3778 mieszkańców, a w 1910 roku spadła do 3437. W mieście pozbawionym kolei nie budowano zakładów przemysłowych, nie było więc skupisk robotniczych. Był to ośrodek usługowo-handlowy regionu. W zakresie stosunków politycznych okres ten charakteryzuje się zwiększeniem tendencji antypolskich i nasiloną rusyfikacją całego życia społecznego.

W 1845 r. zmniejszono liczbę guberni z ośmiu do pięciu. Gubernia augustowska pozostała w dawnych granicach. W obwodzie sejneńskim zlikwidowano gminy Kudrana i Poniemoń. W 1866 r. utworzono gubernię suwalską, która obejmowała powiaty: augustowski, kalwaryjski, mariampolski, sejneński, suwalski, witkowyski, władysławowski.

Sejneńskie uczelnie znane były w regionie z wysokiego poziomu nauczania, a znakomita kadra pedagogiczna dużą wagę przywiązywała do wychowywania uczniów w duchu patriotyzmu. Spośród znakomych wychowanków sejneńskich szkół wymienić można m.in. Szymona Konarskiego – działacza niepodległościowego i uczestnika powstania listopadowego, Karola Brzostowskiego – powstańca styczniowego, inżyniera i poetę, Leonarda Niedźwiedzkiego – nauczyciela dzieci Adama Mickiewicza.

Od 1826 roku w poklasztornych murach działało diecezjalne seminarium duchowne. Miało ono duże znaczenie dla Litwinów - Sejny stały się od tej pory ważnym ośrodkiem kształtującego się narodowego ruchu litewskiego. Dużą rolę odegrał tu biskup Antanas Baranauskas, ceniony do dziś poeta i językoznawca litewski.

W latach 1906-1914 w drukarni, mieszczącej się w budynku przy obecnej ul. Zawadzkiego, powstawały litewskie miesięczniki i kwartalniki, m.in. „Saltinis” (tłum. Źródło), książki litewskie. Wydano w niej łącznie 252 tytuły, w większości litewskojęzyczne.

Ziemia Sejneńsko-Suwalska w latach I wojny światowej była okupowana przez Niemców, którzy zamierzali przyłączyć ją do swojego państwa. Po zakończeniu działań wojennych los tych ziem nadal był niepewny. W okresie od listopada 1918 roku do lipca 1919 roku ziemie te były przedmiotem zatargów polsko-litewskich i sporów międzynarodowych. Szczególnie dotyczyło to powiatu sejneńskiego, przez który przebiegała polsko-litewska granica etnograficzna. Niemcy stale podsycali konflikt polsko-litewski, a gdy stało się jasne, że sami tych terenów nie zdobędą, zaczęli robić wszystko, aby przypadły one stronie litewskiej.

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w latach 1919-1920 doszło na tym terenie do zbrojnych starć między Polakami i Litwinami, m.in. o przynależność państwową Sejn i okolic. W 23 sierpnia 1919 roku wybuchło Powstanie Sejneńskie. Jego dowódcą był ppor. Wacław „Różga” Zawadzki. Po dramatycznych walkach powstanie sejneńskie zakończyło się zwycięstwem Polaków.

Bitwa niemeńska była drugą - po sierpniowej bitwie warszawskiej i kontrataku znad Wieprza - fazą polskiej kontrofensywy przeciw bolszewikom w 1920 roku. Jednym z epizodów bitwy był bój sejneński z Litwinami 22 i 23 września 1920 roku w okolicach Berżnik i Sejn, gdzie zginęło wielu żołnierzy. Były to najkrwawsze polsko-litewskie walki w historii obu narodów. We wrześniu 1920 roku w czasie polsko-litewskich starć miasto przechodziło z rąk do rąk jedenaście razy. Decydujące starcie wojny polsko-bolszewickiej rozgrywało się od Brześcia nad Bugiem na południu po Ziemię Sejneńską na północy. Zakończyło się polskim tryumfem i zakończeniem wojny, co zaowocowało podpisaniem traktatu pokojowego w Rydze.

W 1921 przeprowadzono powszechny spis w Polsce. W powiecie sejneńskim znalazło się jedno miasto Sejny - 2254 mieszkańców i cztery gminy: Berżniki, Giby, Krasnopol i Krasnowo.

W 1925 roku został zlikwidowany powiat sejneński, a biskupstwo przeniesiono do Łomży. Sejny były jednak nadal ośrodkiem inteligencji, skupionej wokół Gimnazjum i Liceum Kurii Biskupiej im. św. Kazimierza.

Od 1926 roku w mieście miał siedzibę 24 Batalion Korpusu Ochrony Pogranicza „SEJNY”. Wraz z przybyciem wojska życie Sejn odmieniło się. Senne miasteczko ożyło. Wiązało się to ze znacznymi korzyściami, m.in. funkcjonował szpital, uruchomiono elektrownię miejską, wybudowano Dom Ludowy, położono bruki i betonowe chodniki. Otwarte zostało kasyno wojskowe dla całego społeczeństwa. Kopiści pomagali przy pracach budowlanych. Żołnierze KOP-u byli szanowani przez społeczeństwo, ludzie wierzyli, że dzięki nim będą żyć spokojnie. 17 września 1939 roku sowieci zdradziecko napadli na Polskę. Żołnierze KOP-u, jako pierwsi dzielnie stawiali opór wrogowi. Wielu z nich zginęło w bezpośredniej walce, część została zamordowana w Katyniu, jeszcze inni walczyli na frontach II wojny światowej.

W czasie II wojny światowej Sejny miały dwóch okupantów. 24 września 1939 roku do miasta weszły wojska sowieckie. Po opuszczeniu przez Rosjan Ziemi Sejneńskiej 13 października tego roku wkroczyły do Sejn oddziały niemieckie. Rozpoczęły się aresztowania. Wiele osób – zwłaszcza księża, ziemianstwa, urzędników i nauczycieli – trafiło wówczas do obozów zagłady. Nasilenie represji nastąpiło wiosną. W kwietniu 1940 roku,

w zamian za zabicie w Rygolu niemieckiego leśniczego, hitlerowcy wykonali na rynku miejskim publiczną egzekucję dziesięciu osób.

Żydzi w niektórych okresach historii Sejn stanowili nawet 50-70 proc. mieszkańców, a sejneńska gmina żydowska szczyła się znanymi i szanowanymi rabinami. Działała też w mieście jesziwa - wyższa uczelnia talmudyczna (zamknięta przez władze carskie) oraz hebrajskie gimnazjum. Przed II wojną światową Żydzi stanowili ok. 25 proc. mieszkańców Sejn. Część spośród nich zbiegła na wschód, pozostałych m.in. wywieziono do gett, gdzie czekała ich zagłada.

31 lipca 1944 roku do Sejn wkroczyły wojska radzieckie. Miasto po wojnie liczyło ponad 1,6 tys. mieszkańców .

22.08.1944 - PKWN przywrócił dawne województwa, powiaty, gminy i gromady. Terytorium województwa białostockiego zmniejszyło się ponieważ część ziem włączono do ZSRR. Sejneńszczyzna znalazła się w województwie białostockim.

1.01.1956 - Rada Ministrów utworzyła ponownie powiat sejneński. Terytorium jego zostało wydzielone z powiatu suwalskiego. W skład nowego powiatu weszły: miasto Sejny oraz nowe gromady: Berzniki, Giby, Głęboki Bród, Jodeliszki, Klejwy, Krasnopol, Maćkowa Ruda, Ogrodniki, Pogorzelec, Puńsk, Skustele, Smolany, Świackie i Widugiery.

W 1963 roku miasto Sejny obchodziły 400 lecie otrzymania praw miejskich.

Wersja herbu miasta Sejny z 1963 roku

Współczesna wersja herbu miasta Sejny

W 1956 roku Sejny ponownie zostały siedzibą powiatu (do 1975 roku) .

24.07.1998 uchwalono ustawę o wprowadzeniu decentralizacyjnego trójstopniowego podziału terytorium państwa. Ustawa weszła w życie od 1.01.1999 r., wg ustawy jednostkami tego podziału są gminy, powiaty i województwa. Wśród 16 nowych województw powstało województwo podlaskie z siedzibą w Białymstoku. W skład województwa weszło 118 gmin i 14 powiatów, w tym powiat sejneński, który obejmuje miasto Sejny i gminy: Sejny, Giby, Krasnopol i Puńsk.

Herb województwa podlaskiego

Herb Powiatu Sejneńskiego

Na tarczy „hiszpańskiej” dzielonej w pas, góra w słup w polu 1 czerwonym orzeł srebrny w koronie złotej ze złotym dziobem i szponami oraz z czerwonym językiem. W polu drugim czerwonym, Pogoń Litewska przedstawia rycerza na koniu białym, w zbroi srebrnej i w takimż szyszaku, z mieczem srebrnym o złotej rękojeści wzniesionym w prawej ręce, na lewym ramieniu trzymającego tarczę błękitną z podwójnym krzyżem złotym na błękitnym polu. Ostroga rycerza i uprząż końska są złote, siodło i czaprak koński błękitne. W polu złotym, dolnym tur czarny krocący w prawo ze srebrnymi rogami i racicami. Stosunek wysokości do szerokości tarczy wynosi 7 do 6.

Przy opracowywaniu projektu herbu współczesnego powiatu sejneńskiego starano się uniknąć tworzenia herbu zbyt złożonego o niejasnym współcześnie przesłaniu.

Górne pole nawiązuje do przynależności administracyjnej Ziemi Sejneńskiej do województwa podlaskiego. Symbole te są aktualnie w herbie województwa podlaskiego. Orzeł i Pogoń Litewska widnieją również w herbie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. W strukturze narodowościowej powiatu sejneńskiego Litwini stanowią ok. 30% mieszkańców. Jest to największa w Polsce mniejszość litewska zamieszkująca głównie tereny gminy Puńsk. Użycie symboli Rzeczypospolitej Obojga Narodów uzasadnia również wspólna historia Polski i Litwy jak i aktualna współpraca powiatu sejneńskiego z odpowiednikami na Litwie.

W wyniku powyższych założeń zdecydowano się na połączenie w herbie zarówno faktów historycznych, jak i współczesnych. Jednocześnie górne pole jasno wskazuje odbiorcom współczesnego herbu powiatu, co do obecnej jego przynależności administracyjnej.

Przy projektowaniu godła dla powiatu sejneńskiego, w związku z dość znacznym rozdrobieniem własnościowym ziem powiatu postanowiono zrezygnować z nawiązywania do któregoś z herbów szlacheckich większych posiadaczy ziemskich z tego terenu.

Ponieważ miasto Sejny w swojej historii od ponad stu lat jest związane z lokalizacją w nich władz powiatowych, postanowiono odwołać się do herbu miasta Sejny i zasygnalizować współczesne cechy powiatu.

Pole dolne, nawiązuje częściowo do herbu miasta Sejny, w którym widnieje profil głowy tura. Korzystając z tego współczesnym elementem godła herbu postanowiono wybrać sylwetkę czarnego tura krocącego.

Tur symbolizuje prastarą puszcę, która pokrywała prawie cały obszar dzisiejszego powiatu i była dobrym schronieniem dla tego wspaniałego zwierzęcia. Do dziś 40% powierzchni powiatu to lasy. Tur jako symbol siły, będzie dobrym znakiem rozpoznawczym dla naszego powiatu.

Barwy pól tarczy herbowej mają charakter alegoryczny. Nawiązują z jednej strony do przeszłości – czerwone pole górne, symbolizuje zwycięstwo, panowanie, waleczność, wspaniałomyślność oraz hart ducha z drugiej zaś do współczesnych cech powiatu – złote pole dolne. Pole górne to bezpośrednie nawiązanie do barwy tarczy herbowej województwa podlaskiego oraz Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Barwa złota na dolnym polu symbolizuje świętość, doskonałość, wybitność, mądrość i szacunek.

Powyższy dobór barw tarczy i godeł w sposób harmonijny łączy zarówno przeszłość historyczną jak i współczesne oblicze ziem powiatu sejneńskiego. Z racji wykorzystania elementów neutralnych dla wszystkich obecnych gmin powiatu, nie tworzy się płaszczyzny ewentualnych nowych podziałów i animozji, a tak skonstruowany herb powiatu może służyć budowaniu lokalnych więzi.

Opis flagi

Kształt flagi w ułożeniu poziomym to prostokątny płat tkaniny podzielony na trzy poziome pasy w kolorach czerwonym, żółtym i czerwonym w stosunku odpowiednio 1/5, 3/5, 1/5. Na pasie żółtym po środku (1/3 szerokości flagi) umieszczony jest wizerunek czarnego tura - godło powiatu sejneńskiego.

Stosunek szerokości flagi do jej długości wynosi 5:8.

Opis pieczęci

Ustawa z dnia 29 grudnia 1998 roku „o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa” zezwala samorządom na używanie obok pieczęci z herbem państwowym również pieczęci z herbem gminy, powiatu lub województwa. Zastrzega się jedynie, że „odcisk pieczęci z herbem [samorządowym] nie może być umieszczany na dokumentach urzędowych z zakresu administracji rządowej”. Ustawa powyższa zezwala więc na dołączenie do symboli powiatu obok herbu i flagi również pieczęci.

Pieczęć Powiatu Sejneńskiego ma kształt okrągły o średnicy 36 mm, w polu pieczęci znajduje się godło Powiatu Sejneńskiego z majuskulnym napisem otokowym: POWIAT SEJNEŃSKI rozdzielony asteryskami.

Pieczęć Starosty Sejneńskiego ma kształt okrągły o średnicy 36 mm, w polu pieczęci znajduje się godło Powiatu Sejneńskiego z majuskulnym napisem otokowym: STAROSTA SEJNEŃSKI rozdzielony asteryskami.

Pieczęć Rady Powiatu Sejneńskiego ma kształt okrągły o średnicy 36 mm, w polu pieczęci znajduje się godło Powiatu Sejneńskiego z majuskulnym napisem otokowym: RADA POWIATU W SEJNACH rozdzielony asteryskami.

Pieczęć Przewodniczącego Rady Powiatu Sejneńskiego ma kształt okrągły o średnicy 36 mm, w polu pieczęci znajduje się godło Powiatu Sejneńskiego z majuskulnym napisem otokowym: PRZEWODNICZĄCY RADY POWIATU W SEJNACH rozdzielony asteryskami.

Sejny, marzec 2011 r.

Opracował: Marek Kalwejt

Bibliografia:

1. Buchowski S., *Konflikt polsko-litewski o Ziemię Sejneńsko Suwalską w latach 1918-1920*, STOnZ, 2009.
2. *Dziennik Ustaw*, z 2001 r. Nr 142, poz. 1592;
3. Gałązka J., *Turystyka: Mazury, Suwalszczyzna, ziemia augustowska*. Suwałki 1995.
4. Grzelak S., Sztukowski J., *Województwo suwalskie*. Vademecum turystyczne. Białystok 1982.

5. Gumowski, M., *Herby miast polskich*, Warszawa 1960;
6. Iwaniec E., *Z dziejów staroobrzędowców na ziemiach polskich XVII-XX w.* Warszawa 1977.
7. Jaskanis D., *Pradzieje Białostoczczyzny*. Warszawa 1969.
8. Jemielity ks. Witold: *Przenoszenie biskupstwa z Sejny do Suwałk*. „Łomżyńskie Wiadomości Diecezjalne”. 1987 r. Nr 2.
9. Jemielity W., *Szkolnictwo w guberni suwalskiej*. Suwałki 1997. Wydawnictwo Zbigniew Jan Filipkowski.
10. Jemielity W., *Podziały administracyjne Suwalszczyzny 1919-1998*, Suwałki 1998
11. Jemielity ks. Witold: *Zespół poddominikański w Sejnach*. Łomża 1989. Kuria Diec.
12. Kamiński A., *Jaćwież*. Łódź 1953.
13. Karaś R., *Dom nad Marychą*. Warszawa 1986.
14. Klimaniec E., *Sanktuarium Matki Boskiej w Sejnach*. Sejny 1997.
15. Kondracki J., *Polska północno-wschodnia*. Warszawa 1972.
16. Kopciał J., *Legends, podania i baśnie Suwalszczyzny*. Suwałki 1997.
17. Kowalski W., *U polskich stoim granic... Opowieść o żołnierzach Baonu KOP „Sejny”*. Suwałki 1999.
18. Kuczyński S.K., *Polskie herby ziemskie. Geneza, treści, funkcje*, Warszawa 1993;
19. Łowmiański H., *Studia nad dziejami Wielkiego Księstwa Litewskiego*. Poznań 1983.
20. Łossowski P.: *Konflikt polsko-litewski 1918-1920*. Warszawa 1996. KiW.
21. *Materiały do dziejów ziemi sejneńskiej* pod redakcją Jerzego Antoniewicza. T. 1. BTN. Białystok 1963 r.
22. *Materiały do dziejów ziemi sejneńskiej* pod redakcją J. Antoniewicza. T. 2. Warszawa 1975.
23. Podziewski J., *Na pojaćwieskich rubieżach*. Białystok 1985. KAW.
24. Połujański A., *Opisanie lasów królestwa polskiego*.
25. Połujański A., *Wędrówki po guberni augustowskiej w celu naukowym odbyte*. Warszawa 1859.
26. Praca zbiorowa pod red. Janusza Kopciała, *Województwo suwalskie*, Suwałki 1995
27. Witkowski R., *Puńsk zaprasza. 400-lecie parafii Puńsk 1597-1997*. Puńsk 1997.
28. *Z dziejów wojskowych ziem północno-wschodnich Polski*. Red. Koszyła Z. Białystok 1986. KAW.